

Основна школа „Вук Караџић“ у Крушевцу

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ И УЧЕНИКА ОД НАСИЉА,
ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ШКОЛИ**

На основу Закона о ратификацији Конвенције Уједињених нација, Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и Закона о основама система образовања и васпитања Основна школа „Вук Караџић“ у Крушевцу доноси **ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ШКОЛИ** којим се прецизирају улоге и одговорности свих субјеката укључених у живот и рад Школе.

На основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама Школа је формирала Тим за заштиту ученика од насиља. Списак чланова тима (*Прилог 1*) је саставни део овог Програма.

Овај Тим је израдио Програм за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања у Школи који је саставни део Годишњег плана рада Школе. При изради овог документа руководили смо се бројем, врстама и учесталашћу ситуација насиља, проценама наставика и школског полицајца о сигурности и постојању безбедне климе, као и раније реализованим поступцима са циљем превенције насиља у школи и унапређења сарадње и разумевања свих учесника у образовно-васпитном процесу.

Програмом су дефинисане превентивне активности, као и јасни кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и врсте и облике које обухвата.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА

Свако насиље се може спречити у атмосфери која:

- 1.** Развија и негује културу понашања,
- 2.** Не толерише насиље и не ћути о њему,
- 3.** Развија одговорност свих,
- 4.** Обавезује на поступање све који имају сазнање о насиљу.

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика.

ПОДЕЛА ОБЛИКА НАСИЉА

ПРВИ НИВО

Ове облике насиља решава самостално васпитач/наставник /одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног рада са децом – појединцима, групама и одељењем. Можекористити и подршкуВршњачкогтима и вршњачкихедукатора.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
<i>ударање чврга, гурање, штипање, гребанье, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...</i>	<i>исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“...</i>	<i>добацивање, подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовањена основусоцијалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...</i>	<i>добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација..</i>	<i>узнемиравајуће „зивкање“, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...</i>

ДРУГИ НИВО

У решавању ових облика насиља, васпитач/наставник /одељењски старешина укључује Тим, то јест унутрашњу заштитну мрежу.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
<i>шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...</i>	<i>уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...</i>	<i>сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, експлоатација, национализам...</i>	<i>Сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела ,свлачење...</i>	<i>огласи, клипови, блогови, злоупотреба форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика..</i>

ТРЕЋИ НИВО

Ако ученици чине или трпе неки од следећих облика насиља обавезно је укључивање других институција, односно активирање спољашње заштитне мреже.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
<i>туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...</i>	<i>заstraшивање уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивањеу секте, занемаривање...</i>	<i>претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/групом, дискриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам...</i>	<i>завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...</i>	<i>снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...</i>

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ

Програм заштите ученика од насиља има као *општи циљ да Школа буде безбедно и подстицајно место, чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља*. Ово се постиже применом *мера превенције*, којима се ствара безбедна средина, и *мера интервенције* у ситуацијама када се јави насиље, злостављање или занемаривање ученика.

СПЕЦИФИЧНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ

1. Стварање и неговање климе прихватања, толеранције, уважавања;
2. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад школе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
3. Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења;
4. Успостављање система ефикасне заштите од насиља формирањем унутрашње и спољашње заштитне мреже;
5. Дефинисање поступака и процедура за заштиту од насиља кроз превентивне и интервентне активности;
6. Укључивање различитих учесника образовно-васпитног процеса, сарадника Школе и других институција значајних за основно образовање у превенцију и заштиту ученика кроз разне наставне и ваннаставне активности;
7. Обезбеђивање превентивне и заштитне улоге школског спорта и спортских активности у заштити ученика;
8. Спровођење поступака реаговања у ситуацијама насиља;
9. Документација и евиденција насиља и праћење предузетих мера.

У складу са општим и специфичним циљевима Програма и на основу анализе стања безбедности и присутности насиља у школи (увид у евиденцију Тима за заштиту ученика од насиља вођену током школске 2013/14, извештаја школског полицајца)

ЗАДАЦИ Програма током школске 2014/15. су:

- Смањити проценат ученика који се насилно понашају за 10% (превентивне активности планиране за ову школску годину, ангажовање свих запослених, дежурних наставника, чланова Вршњачке мреже и Ученичког парламента);
- Смањити проценат ученика који су изложени насилном понашању вршњака за 10% (превентивне активности планиране за ову школску годину, ангажовање свих запослених, дежурних наставника, чланова Вршњачке мреже и Ученичког парламента);
- Смањити вербално насиље – за 15% (активности на часовима одељењске заједнице, грађанског васпитања, верске наставе и других предмета);
- Смањити гурање и саплитање као најчешће облике вршњачког насиља међу ученицима млађих разреда за 20% (активности на часовима одељењске заједнице, грађанског васпитања, верске наставе и других предмета);
- Интензивирати мере безбедности на местима где се најчешће дешавају насилни инциденти (школско двориште током последњих часова у поподневној смени, хол испред физкултурне сале за време малог одмора, свлачионице);
- Повећати конструктивно реаговање ученика у ситуацијама насиља за 20% (радионице Вршњачког тима);
- Побољшати сарадњу школе и родитеља (родитељски састанци, трибине, Савет родитеља, свакодневне активности школе).

На основу процене безбедности предложена је и реализација следећих мера за 2014/15: постављање камере на ђачки улаз, активирање школског полицајца или ангажовање МУПа у поподневним часовима у школском дворишту и на школском игралишту, ангажовање помоћног радника и/или дежурног наставника у холу испред физкултурне сале, ангажовање помоћног радника на главном улазу у време наставе, уређенији улазак ученика у школу на почетку наставе и после великог одмора.

Стручно усавршавање запослених

Циљ стручног усавршавања наставника је стицање знања и вештина за конструктивно реаговање у ситуацијама насиља, као и за реализацију различитих превентивних активности.

Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља

Одељењске старешине обавештавају ученике о обавезама и одговорностима на часовима одељењске заједнице и током свакодневног рада са ученицима.

Чланови Вршњачке мреже и Ученичког парламента раде на изради и истицању правила понашања у школи, похађају радионице са темом: „Упознавање са Протоколом“ и држе радионице за ученике млађих разреда на исту тему.

Родитеље информишу одељењске старешине на родитељском састанку и индивидуалним састанцима, директор на Савету родитеља и стручна лица на трибинама које организује Школа.

Директор информише наставно и ненаставно особље, Савет родитеља, Школски одбор.

Тим за заштиту ученика од насиља има своју огласну таблу у зборници на којој стоје поступци у случају насиља, као и списак задужених лица за прикупљање евиденције.

Подстицање ученика за рад у стручним и другим органима школе

У оквиру рада Ученичког парламента ученици ће моћи да анализирају безбедност у школи, дају предлоге за превентивне активности, мере за унапређење школе као сигурне и подстицајне средине.

Чланови Ученичког парламента и Вршњачке мреже ће своја знања стечена током радионица поделити са својим вршњацима у радионицама које ће под надзором наставника задужених за Вршњачу мрежу и Ученички парламент сами организовати и реализовати.

Васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања ученика

Васпитни рад ради развијања самоодговорног понашања ученика реализоваће се: путем радионица, дискусија, учешћем у спортским такмичењима и хуманитарним акцијама, квизовима, као и друштвено-корисним активностима индивидуално и/или на нивоу разреда и школе.

Укључивање различитих учесника у превенцију и заштиту деце од насиља кроз наставне и ван-наставне активности

Кроз сарадњу са институцијама Школа шири мрежу која врши превенцију и заштиту ученика од насиља. Током школске године организоваће се акције које промовишу Школу као безбедно место (МУП, Здравствени центар, Завод за јавно здравље, Центар за социјални рад), трибине за запослене, ученике и родитеље на тему заштите од насиља (Центар за социјални рад, МУП). Такође проширује сарадњу са школама у окружењу кроз заједничке активности усмерене на превенцију насиља.

ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА

Превенција насиља у школи је скуп мера и активности чији је циљ стварање сигурног и подстицајног окружења, неговање атмосфере сарадње и конструктивне комуникације. Активности које Школа предузима имају за циљ подизање нивоа свести и осетљивости за препознавање насиља, злостављања и занемаривања, усмерене су ка неговању атмосфере сарадње и толеранције, развијају знања, вештине и ставове неопходне за конструктивно реаговање у случају насиља и обезбеђују заштиту ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања.

Превентивне активности на нивоу Школе:

- Анализа безбедности у Школи и истраживање присутних облика насиља и ризичних група у школи
- Упознавање свих интересних група са правима, обавезама и одговорностима прописаних Законом, правилницима и другим актима Школе
- Стручно усавршавање наставника у овој области
- Доношење правила понашања (на нивоу школе и разреда)
- Праћење рада унутрашње заштитне мреже
- Развијање знања и вештина за конструктивно реаговање у ситуацијама насиља
- Развијање друштвено-одговорног понашања (акције у корист заједнице)
- Активирање школског спорта (фер-плеј турнири и фер-плеј навијање)
- Учешће ученика у планирању и реализацији различитих активности које имају за циљ превенцију насиља или развијање конструктивне сарадње (радионице, квизови, трибине, друштвено-користан рад)
- Израда листе за пријаву и евиденцију насилног понашања и корака за поступање у случају насиља, запостављања или занемаривања
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
- Оспособљавање запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнање о насилном акту да без излагања опасности врше пријаву насиља
- Сарадња са родитељима, Саветом родитеља, Школским одбором
- Сарадња са службама, установама и институцијама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школама

Превентивне активности у оквиру редовне наставе

Српски језик и књижевност :

Обрада различитих текстова предвиђених планом и програмом којима се развија критичко мишљење, толеранција, саосећајност, поштовање културних и језичких различитости.

Страни језик:

Обрада различитих тема којима се развија критичко мишљење, толеранција, саосећајност, поштовање културних и језичких различитости.

Историја:

Кроз наставне садржаје ученици се упознају са историјом и културом различитих народа, развијају отвореност према другима, чиме се смањују етнички стереотипи и предрасуде које могу да буду основ дискриминације и нетрпељивости.

Биологија :

Кроз наставне садржаје ученици развијају здравствену и еколошку културу и формирају позитивне ставове о значају менталног и физичког здравља.

Верска настава:

Развијање толеранције, прихватање верских различитости, поштовање других вера и обичаја.

Грађанско васпитање:

Развијање толеранције, прихватање различитости, поштовање личности других.

Физичко васпитање :

Развијање тимског духа, поштовање противника, развој фер плеја, уважавање разлика у способностима и физичком изгледу, спортско прихватање неуспеха, развој самопуздања, тимске игре, развој самоконтроле, спортско и фер плеј навијање.

Превенција у оквиру ваннаставних активности :

- Учешће на приредбама и манифестацијама у локалној заједници са циљем промовисања сарадње и афирмација постигнућа ученика
- Екскурзије и излети, школа у природи
- Фер плеј турнири у оквиру разреда и спортска такмичења на нивоу школе, општине, округа, републике
- Часови одељењског старешине
- Радионице
- Предавања
- Индивидуални и групни саветодавни разговори са родитељима и предавања на родитељским састанцима и Савету родитеља Школе
- Квизови
- Журке за ученике
- Литерарни и ликовни конкурси на нивоу школе и града.

ИНТЕРВЕНЦИЈА У СЛУЧАЈУ НАСИЉА, ЗАПОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Циљ интервенције је да се, пре свега, заустави насиље и злостављање, да се обезбеди сигурност, смањи ризик од понављања и да се ублаже или отклоне последице.

За ефикасну интервенцију у самој Школи јасно су дефинисане улоге и одговорности свих запослених и деце у установи у оквиру прописаних корака интервенције. Прилог о улогама и одговорностима је саставни део овог Програма.

Приликом интервенције спроводи се процедура и поступци реаговања у ситуацијама насиља у складу са Правилником о протоколу поступања у случајевима насиља, евидентирају се случајеви насиља, прати понашање учесника и процењују ефекти предузетих мера, врши саветодавни рад са ученицима кој трпе и врше насиље или су посматрачи насиља, дефинишу се механизми за обезбеђење сарадње, прати квалитет сарадње у оквиру мрежа (унутрашње и спољашње) и предузимају мере за превазилажење застоја).

Без обзира да ли је у питању вршњачко насиље, насиље од стране запослених у школи или од стране одрасле особе која није запослена у школи, обавезујући кораци у интервенцији за све који учествују у животу и раду школе су:

1. откривање насиља директно (саопштавањем или пријављивањем случаја) или индиректно на основу физичких, физиолошких, емоционалних показатеља, или на основу понашања у школи)
2. прекидање, заустављање насиља
3. смиривање ситуације
4. обављање консултација унутар установе да ли ће се случај решавати на нивоу школе или у сарадњи са другим установама или ће се проследити надлежним службама
5. реализација договорених активности и мера заштите
6. праћење ефеката предузетих мера

Унутрашња и спољашња заштитна мрежа

Унутрашња заштитна мрежа

За ефикасну интервенцију у ситуацијама насиља у Школи постоји унутрашња заштитна мрежа коју чине сви запослени у школи и ученици школе. У оквиру ове мреже функционише и Вршњачки тим који чине изабрани представници ученика (сами ученици бирају по два представника свог одељења који су чланови овог тима). Унутрашња заштитна мрежа се активира онда када сам наставник односно одељењски старешина не може сам да реши случај насиља. У оквиру ове мреже дефинисане су улоге и одговорности запослених и ученика када постоји сумња на насиље или се оно дешава. На огласној табли Тима за заштиту ученика од насиља приказани су кораци у поступању у случајевима насиља на по нивоима (*Прилог 4*).

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ СВИХ ЗАПОСЛЕНИХ И ДЕЦЕ У УСТАНОВИ У ОКВИРУ ПРОПИСАНИХ КОРАКА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

НАСТАВНИК

- ❖ Уочава и пријављује случај
- ❖ Покреће процес заштите детета
- ❖ Обавештава одељењског старешину о случају
- ❖ Евидентира случај
- ❖ Сарађује са другима који треба да обезбеде заштиту

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- ❖ Дежура у складу са распоредом дежурства
- ❖ Уочава и пријављује случај
- ❖ Покреће процес заштите ученика (реагује одмах у случају насилног понашања)
- ❖ Обавештава одељењског старешину о случају
- ❖ Евидентира случај
- ❖ Сарађује са другима који треба да обезбеде заштиту

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- ❖ Уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах
- ❖ Учествује у процесу заштите ученика
- ❖ Разговара са учесницима насиља
- ❖ Информише родитеље и сарађује са њима
- ❖ По потреби, сарађује са Тимом за заштиту ученика од насиља
- ❖ Прати ефекте предузетих мера
- ❖ Евидентира случај и води документацију
- ❖ По потреби, комуницира са релевантним установама

ПЕДАГОГ / ПСИХОЛОГ

- ❖ Уочава случајеве насилног понашања
- ❖ Покреће процес заштите детета
- ❖ Обавештава одељењског старешину и сарађује са њим, по потреби и са родитељима
- ❖ Обавља консултације
- ❖ Сарађује са другим установама које треба да обезбеде заштиту
- ❖ Пружа помоћ и подршку ученицима, Вршњачком тиму, наставницима
- ❖ Разматра случај (2. и 3. нивоа) и осмишљава стратегије за поступање
- ❖ Евидентира случај
- ❖ Предлаже заштитне мере и прати ефекте предузетих мера

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- ❖ Дежура по распореду дежурства
- ❖ Прекида насиље
- ❖ Уочава и пријављује случајеве насилног понашања

УЧЕНИЦИ

- ❖ Уочавају случајеве насилног понашања
- ❖ Траже помоћ одраслих
- ❖ Пријављују наставнику / одељењском старешини
- ❖ Учествују у мерама заштите

Спољашња заштитна мрежа

Уколико Тим за заштиту ученика од насиља процени да је реч о тежем облику насиља (трећи ниво), или има сумњу и да се то насиље дешава ван школе или од стране одрасле особе, укључују се друге институције из локалне заједнице (МУП, Центар за социјални рад, здравствене службе) и тада се активира спољашња заштитна мрежа. Начини и поступци ових система дефинисани су Општим протоколом за заштиту деце од насиља као и Посебним протоколима за сваки од ових система.

Документација и евиденција

Евиденцију о случајевима насиља води одељенски старешина/наставник за случајеве насиља са првог нивоа, а Тим за заштиту онда када се укључује у интервенисање. На нивоу школе постоји образац за пријаву насилне ситуације (*Прилог 3*) и образац за пријаву броја случајева насиља на нивоу месеца (*Прилог 2*). За прикупљање евиденције задужен је заменик директора, а у случају његовог одсуства, документација се може предати било ком члану Тима за заштиту ученика од насиља.

Документација о случајевима који захтевају укључивање Тима чуваће се у кацеларији педагошке службе школе, а са првог нивоа насиља код одељенских старешина за целу школску годину.

Тим за заштиту ученика од насиља водиће документацију и о праћењу и укључивању других институција у интервенцију и превенцију насиља.

Директор ће одлучивати о дозволи приступа документацији и подацима у складу са Правилником о поступању у случајевима насиља.

(Прилог 1)

ЧЛАНОВИ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА

- 1)** Драгомир Алексић, директор Школе
- 2)** Владимир Левић, заменик директора
- 3)** Ана Мијајловић, проф. енглеског језика, координатор Тима
- 4)** Снежана Рајковић, педагог
- 5)** Љиљана Милићевић, психолог
- 6)** Марица Николић, проф. разредне наставе
- 7)** Драгана Милојевић, проф. разредне наставе
- 8)** Мирјана Симоновић, проф. српског језика
- 9)** Олгица Стефановић, проф. разредне наставе
- 10)** Наташа Живковић, проф. разредне наставе
- 11)** Каролина Костић, проф. српског језика
- 12)** Радомир Ловић, проф. техничког и информатичког образовања
- 13)** Горан Милићевић, школски полицајац

(Прилог 2)

ОБРАЗАЦ ЗА ПРИЈАВУ БРОЈА И ВРСТЕ НАСИЉА ПО ОДЕЉЕЊУ

ПРВИ НИВО

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
БРОЈ ЗАБЕЛЕЖЕНИХ СЛУЧАЈЕВА				

ДРУГИ НИВО

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
БРОЈ ЗАБЕЛЕЖЕНИХ СЛУЧАЈЕВА				

ТРЕЋИ НИВО

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
БРОЈ ЗАБЕЛЕЖЕНИХ СЛУЧАЈЕВА				

Датум _____

Податке прикупио и обрадио _____

Предлог за НАЈ ПОТЕЗ месеца _____

(Прилог 3)

ЕВИДЕНЦИОНИ ЛИСТ

Датум	Место	Време
Врста насиља	Ниво насиља	
Кратак опис ситуације (ко је пријавио насиље, ко су учесници, шта се догодило, има ли евентуалних повреда, како је указана помоћ уколико је то било потребно)		
Предузете мере (смиривање ситуације, пријављивање одговорној особи, обављене консултације)		
ЗА ОДЕЉЕЊСКЕ СТАРЕШИНЕ Евиденција разговора са учесницима. Евиденција разговора са родитељима учесника (писмени позив родитељима уколико се не одазивају). Сарадња са стручном службом, Тимом за заштиту ученика од насиља. (Случај насиља на 2. или 3. нивоу пријавити Тиму у року од 24 сата). Сарадња са одељењским старешином другог одељења (ниво насиља, врста, заједничке активности, праћење ефеката мера) уколико се насиље догоди између ученика који нису у истом одељењу.		

(Прилог 4)

ЛАНАЦ ОДГОВОРНОСТИ

1 НАСИЉЕ МЕЂУ УЧЕНИЦИМА

1. НАСИЉЕ СЕ ДЕШАВА/

СУМЊА ДА СЕ НАСИЉЕ ДЕШАВА (прескочити корак 2/3)

Ученик пријављује најближој одраслој особи (наставник, одељењски старешина, школски полицајац, дежурни наставник, помоћно особље).

2. ПРЕКИДАЊЕ, ЗАУСТАВЉАЊЕ НАСИЉА

А) Раздвојити учеснике.

Б) Уколико је потребно позвати у помоћ друге одрасле особе.

В) Обавестити одговорне особе.

а) наставник → одељењски старешина, директор

б) одељењски старешина → директор, Тим за заштиту ученика од насиља (насиље 2. или 3. нивоа)

в) помоћни радник → дежурни наставник, наставник, одељењски старешина

г) школски полицајац → одељењски старешина, директор

Г) Хитно реаговати уколико је потребно.

Указати помоћ ученику.

3. СМИРИВАЊЕ СИТУАЦИЈЕ

1. Умирити актере.

2. Обезбедити простор за разговор.

3. Позвати колеге или стручну службу ако је потребно.

4. Саслушати обе стране без заузимања става, не дозволити им да се расправљају, вређају.

5. Усмерити пажњу на конкретан догађај.

6. Реаговати смирено.

7. Рећи шта планирате да урадите.

Не понављати разговор више пута, већ омогућити проток информација (корак 2).

4. ПРИКУПЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА

(разговор са учесницима насиља и другим актерима)

Насиље 1. нивоа – одељењски старешина, наставник, дежурни наставник

Насиље 2. или 3. нивоа – одељењски старешина, стручна служба, директор, школски полицајац, Тим за заштиту ученика од насиља

Одељењски старешина **је дужан** да у писменом облику обавести Тим за заштиту ученика од насиља о насиљу на 2. или 3. нивоу и првим предузетим мерама у року од 24 часа. За сваки разред задужен је по један члан Тима. Списак задужених наставника налази се на огласној табли.

5. КОНСУЛТАЦИЈЕ У УСТАНОВИ

Обавити неопходне консултације у установи и проценити ризик од понављања случаја или евентуалних последица.

6. ИНФОРМИСАЊЕ РОДИТЕЉА / НАДЛЕЖНИХ СЛУЖБИ

Одељењски старешина **је дужан** да благовремено обавести родитеље ученика који врше насиље и ученика који трпи насиље о догађају.

Уколико одељењски старешина није присутан о насиљу 2. или 3. нивоа родитеље обавештава директор, заменик директора или стручна служба.

7. ДОГОВОР О ЗАШТИТНИМ МЕРАМА

Насиље 1. нивоа – одељењски старешина, по потреби стручна служба.

Насиље 2. или 3. нивоа - одељењски старешина, стручна служба, Тим за заштиту деце од насиља, директор школе, родитељи.

8. ПРЕЂЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Насиље 1. нивоа – одељењски старешина

Насиље 2. или 3. нивоа - одељењски старешина, стручна служба, Тим за заштиту деце од насиља, родитељи.

Евидентирање случајева насиља

Евиденцију о случајевима насиља било ког нивоа морају имати:

1. Наставик, дежурни наставник у чијем се присуству насиље догодило или је пријавио сумњу на насиље (попунити образац).
2. Одељењски старешина.

У случајевима насиља 2. или 3. нивоа евиденцију морају имати:

1. Наставик, дежурни наставник у чијем се присуству насиље догодило или је пријавио сумњу на насиље (попунити образац).
2. Одељењски старешина.
3. Стручна служба.
4. Тим за заштиту ученика од насиља (након пријаве одељењског старешине).

2 НАСИЉЕ ОД СТРАНЕ ЗАПОСЛЕНИХ У УСТАНОВИ

1. НАСИЉЕ СЕ ДЕШАВА

Ученик пријављује наставнику, дежурном наставнику или одељењском старешини.

Запослени има сазнање о насиљу опажањем или добија информације да је насиље у току.

СУМЊА ДА СЕ НАСИЉЕ ДЕШАВА (прескочити корак 2)

Запослени пријављује сумњу директору Школе.

2. ПРЕКИДАЊЕ НАСИЉА

А) Раздвојити учеснике.

Б) Уколико је потребно позвати у помоћ друге одрасле особе.

В) Хитно реаговати уколико је потребно.

3. ПРИЈАВА ДИРЕКТОРУ

4. КОНСУЛТАЦИЈЕ У УСТАНОВИ

Консултације у установи обављају директор, Тим за заштиту ученика од насиља, стручна служба. Прикупљају се информације и врши процена нивоа ризика.

5. ПОТВРЂЕНА СУМЊА

Уколико је сумња потврђена предузимају се следећи кораци:

- 1. Директор предузима мере према запосленом у складу са Законом.*
- 2. Директор информише родитеље.*
- 3. Предузимају се заштитне мере према ученику (Тим за заштиту ученика од насиља, одељењски старешина, стручна служба)*
- 4. Директор по потреби информише надлежне службе.*

СУМЊА ЈЕ НЕОСНОВАНА

Прати се понашање потенцијалних учесника. (Тим за заштиту ученика од насиља, директор, стручна служба)

5. ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Ефекте предузетих мера прати Тим за заштиту ученика од насиља у сарадњи са одељењским старешином и родитељима.

3 НАСИЉЕ ОД СТРАНЕ ОДРАСЛЕ ОСОБЕ КОЈА НИЈЕ ЗАПОСЛЕНА У УСТАНОВИ

А)

1. НАСИЉЕ СЕ ДЕШАВА У УСТАНОВИ

Ученик пријављује наставнику, дежурном наставнику или одељењском старешини.

Запослени има сазнање о насиљу опажањем или добија информације да је насиље у току.

2. ПРЕКИДАЊЕ НАСИЉА

- А) Раздвојити учеснике.
- Б) Уколико је потребно позвати у помоћ друге одрасле особе.
- В) Хитно реаговати уколико је потребно.
- Г) Смањити напетост.
- Д) Пријавити директору.

3. КОНСУЛТАЦИЈЕ У УСТАНОВИ

Консултације у установи обављају директор, Тим за заштиту ученика од насиља, стручна служба. Прикупљају се информације и врши процена нивоа ризика.

4. ИНФОРМИСАЊЕ РОДИТЕЉА / НАДЛЕЖНИХ СЛУЖБИ

Родитеље или другу особу од поверења информише директор.

Надлежне службе (МУП, центар за социјални рад, здравство) по потреби информише директор.

5. ДОГОВОР О ЗАШТИТНИМ МЕРАМА

Тим за заштиту ученика од насиља, директор, одељењски старешина, наставници, стручна служба

6. ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Тим за заштиту ученика од насиља, одељењски старешина, стручна служба.

Б)

1. СУМЊА ДА СЕ НАСИЉЕ ДЕШАВА ВАН УСТАНОВЕ

1. Уколико постоји сумња да се над учеником врши насиље ван установе (нпр. у породици) сумњу треба пријавити Тиму за заштиту ученика од насиља, који по обављању консултација случај пријављује стручној служби и директору.
2. Директор и стручна служба обављају разговор са родитељима или неком другом особом од поверења уколико то не угрожава безбедност ученика.

Директор неодложно пријављује случај насиља МУП-у или здравственој установи уколико постоји повреда или је угрожен живот.

3. Директор пријављује случај надлежном Центру за социјални рад.

Са учеником **не обавља** разговор нико од запослених у школи. Центар за социјални рад шаље посебно обучене раднике за такве случајеве.

2. ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИКУ

Организовати подршку ученику у оквиру међусекторске мреже заштите.

3. ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА СИТУАЦИЈЕ И ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОДЛУКЕ

Стручна служба, Тим за заштиту ученика од насиља.